

Izbija vsak četrtak
in velja s poštnino
vred in v Mariboru
s pošiljanjem na dom
za celo leto K 4.—
za pol leta „ 2.—
za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja
spravilstvu v tiskarni
sv. Cirila, koroške
ulice št. 5. List se
pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tis-
kovnega društva do-
bivajo list brez po-
sobne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé
se v tiskarni in pri
gospodu Novak-u na
velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vra-
čajo, neplačani listi
se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice,
če se natise enkrat,
po 15 h, dvakrat 25 h,
trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo
do srede popoldne.

Štev. 12.

V Mariboru, dne 19. marca 1903.

Tečaj XXXVII.

„Slovensko društvo“ v Mariboru.

»Slovensko društvo« v Mariboru je sicer tekom zadnjih let vsled lastne krivde kakor tudi vsled nastalih, spremenjenih razmer mnogo izgubilo od svojega nekdanjega pomena in ugleda, vendar še je vedno ostalo važno politično društvo, važno zaradi tega, ker se njegovo delovanje razteza na mariborski, od sovražnikov tako napadani in zaželjeni okraj in ker se v njem zbira tudi slovensko mariborsko razumništvo, kojega politično mišljenje ni brez pomena in upliva za Spodnji Štajer. Dne 15. t. m. je imelo »Slovensko društvo« občni zbor. Udeležba je bila večja kakor običajno. Zastopane so bile mnoge občine mariborskega okraja po svojih vrlih županih. Častno zastopani so bili tudi Studenci, neustrašena slovenska straža pred mestom Mariborom. Izmed poslancev sta došla državna poslanca dr. Ploj in Robič, poslanec g. Žičkar pa je poslal brzojavnim putem pozdrav in izjavo, da se pridružuje sklepom mariborskega političnega društva.

Poročila poslancev.

Državni poslanec dvorni svetnik g. dr. Ploj oriše sedanjí položaj Slovencev, osobito spodnještajerskih Slovencev. Vlada bi morala biti nepristranska, a v istini se je postavila popolnoma na nemško stran. Za uradnike imenuje večinoma Nemce, slovenske sinove zapostavlja. Dovoljuje, da se slovenski narod blati in žalsuje. Slovenski poslanci torej ne

morejo podpirati vlade, ki je nam sovražna. Za pomnoženje vojaštva niso hoteli glasovati slovenski poslanci. Najmanj vojaštva dajejo državi Nemci, ker so ali meščani ali pa hribovci, največ pa Slovani, osobito Slovenci. A kako so razdeljene pravice? Največ pravic imajo Nemci, najmanj pa Slovani, posebno Slovenci. Poslanec se pritožuje, da vlada zmeraj očita poslancem, le ti so nevoljni nad postopanjem vlade, ljudstvo pa ne. To sicer ni res, a da bo tudi vlada izvedela mišljenje ljudstva, naj se pogosto prirejajo shodi, na katerih se razpravljajo tekoča politična vprašanja. Govornik še nazadnje pretresuje veliko potrebo enotne organizacije za celi Spodnji Štajer.

Tudi poslanec g. Robič povdarja potrebo enotne organizacije in še večjo potrebo pogostih shodov, da se ljudstvo začne zanimati za politična vprašanja. Mnogo neuspehov je krivo, da nimamo velikoštevilnega kluba, kakor je bil nekaj Hohenwartov klub, a tudi to je velika napaka, da imamo v klubu elemente, ki se ne upajo nikdar odločno proti vladi nastopati. Še ni dolgo, kar sta Spinčič in Bianchini, ki veljata sicer kot jako radikalna, kar tiho djala, ker ju je Körber lepo pogledal. Klub, v katerem je zbrana večina jugoslovanskih poslancev, dobil bo šele tedaj veljavo, kadar bo pokazal, da zna tudi obstruirati. Dokler tega ne pokaže, nas in naših zahtev ne bodo upoštevali.

Dr. Ploj izjavlja, da so štajerski slovenski poslanci v klubu vedno za odločno nastopanje proti vladi. Tako tudi pri vprašanju, kako se naj ravna klub pri brambnem

predlogu. Kranjske razmere vplivajo tudi na Dunaj. Slovenska liberalna stranka mora biti z vlado, vsled tega pa si tudi konservativna stranka ne upa odločno nastopati. Pri tiskovnem in brambnem predlogu so (bili slovenski poslanci prijavljeni k besedi, a debata se je prej sklenila, in tako so besedo izgubili.

Kmet govori.

Najlepši dogodek celega političnega zborovanja pa je bil, ko se je dvignil izmed poslušalcev vrlo narodni kmet iz Jarenine Rošker ter zaprosil besede. Mož je že osivelih las, v obraz mu je začrtana velika resnost življenja, in glas se mu trese, ko začne govoriti. On omenja psovovanja nemških časnikov, ki se gode v zadnjem času. Morilce, tatove nas imenujejo, in vse to mirno gledajo državne oblasti. Viharno odobravanje sledi vsakemu stavku. Nazadnje prosi poslance, naj tukaj storijo vse, da se zaprečijo v prihodnje taka zasramovanja slovenskega naroda.

Poslanec Berks.

Večkrat se je na shodu omenilo tudi čudno zadržanje poslanca Berksa v celjskem vprašanju. Prej se je pisalo, da je poslanec Berks zakrivil, da vlada misli predstaviti slovensko-nemške gimnazijske razrede iz Celja v okolico. Poslanec Berks je to zanikal, a dobro poučeni nemški časniki trdijo te dni zopet to kot resnično dejstvo. Zadnji teden pa je vložil poslanec Berks predlog, naj se v proračunskem predlogu spremeni besedilo tako, da je svota 10.000 kron določena za zgradbo slovenske gimnazije v mestu Celje

Listek.

Ivan Skuhala

kn.-šk. duh. svetovalec, dekan in župnik v Ljutomeru.
Črtice iz prijateljskega peresa.
(Konec.)

Pogreb gospoda dekana.

V petek, dne 20. februarja, je bil jasen zimski dan. Tanka snežena skorja, ki je pokrivala polje in ravan, se je solzila pod toplimi žarki milega solnca. Poti so bili zato kmalu postali mehki in polzki; a to ni zadrževalo ljudstva od pogreba. Od vseh strani je trumoma vrelo v Ljutomer. Iz Babine, Cvena-Krapja, iz Noršinc, Cezanjevc in iz Stročje vesi videl si stopati požarnice ali ognjegasna društva proti Ljutomeru, da se v družbi z ljutomersko požarnico vdeležijo žalostne sijajnosti. Od Svetinj so prišli tamošnji veteranci celo s svojo dobro vbrano godbo.

Medtem so pa tudi mnogočastiti duhovniki dohajali od vseh strani, da skažejo svojemu predragemu sobratu zadnjo čast. Nasteli smo jih 42, čeprav prekmurski čč. gospodje sosedje niso mogli ta dan od doma, ker so po svojih cerkvah praznovali petindvajsetletnico papeževe izvolitve.

Točno ob pol 10. uri je g. kanonik Jernej

Voh iz Maribora, v veži župnišča slovesno blagoslovil zemeljske ostanke svojega starega prijatelja, na to so pa čitalniški pevci na trgu pred župniščem zapeli pretresljivo žalostinko svojemu rajnemu predsedniku. Bridek jok je spremljal pesem in z venci obloženo krsto, v kateri smo prenesli hišnega gospodarja v zapuščeno župniško cerkev, da tam opravimo predpisane cerkvene molitve in se od njega dostojno poslovimo.

Ker prostorna cerkev ni bila v stanu polovice pogrebnikov vsprejeti, so vrli požarniki zastražili pot po sredi cerkve, da je bilo gg. pevcem in mašnikom mogoče do velikega altarja priti; obsežno krsto so pa postavili sredi osirotele cerkve.

Nagrobница v cerkvi.

Ko so se bile mrtvaške molitve natančno po našem obredniku odpele, je stopil že omenjeni g. kanonik Voh na leco, da je govoril nagrobnico, živim v tolažbo, rajnemu pa v slovo. Za rek si je odbral besede Kristusove: »Blagor krotkim, ker oni bodo posedli zemljo!« (Mat. 5. 4.) Začel pa je svoj nagovor približno tako-le:

Ves katoliški svet se danes veseli in raduje, da je ljubi Bog dal našemu sv. Očetu, slavno vladajočemu papežu Leonu XIII. učakati na prestolu sv. Petra nepričakovanih

25 let. V dolgi vrsti 262 njihovih prednikov je bilo le pokojnemu papežu Piju IX. tako, kakor sv. Petru dano, vladati cerkev božjo iz Rima 25 let. Zato danes naš premil. knez in škof v zboru ostalih gospodov kanonikov, častite duhovščine in vernega ljudstva pojejo v stolni cerkvi v Mariboru slovesno sv. mašo in zahvalno pesem: Te Deum. Taka hvala in zahvala kipi proti nebesom pa tudi iz milijona in milijona sre pobožnih kristjanov vsega sveta. Vse se veseli in raduje, mi — mi — mi pa danes že tretji dan žalujemo in vzdihujemo nad bridko izgubo. Pa tudi po vsej pravici žalujemo in tugujemo. Vi, pošteni ljutomerski župljani, vi ste izgubili svojega dobrega očeta, ste izgubili svojega dušnega pastirja, mi pa smo izgubili duhovnega tovariša, milega prijatelja. Vsi skupaj smo pa izgubili moža, ki nam je bil vzor one čednosti, kateri je N. G. J. Kristus obljubil »zemljo živih« ali nebesa, rekoč: »Blagor krotkim, ker oni bodo posedli zemljo.«

V nadaljni razpravi je gospod govornik predvsem povedal, kako sv. Avgustin in sv. Tomaž Akvinec označujeta krotkega človeka: »Krotki so tisti, pravita ta cerkvena učenika, ki se ne jezijo, se ne kregajo, se ne prepirajo, temveč rajši potrpijo in molčijo.« — Potem je vskliknil: »Prosim Vas, predragi mi poslušalci, povejte Vi, ki ste pokoj. gospoda

ne pa izven mesta. Pri tem pa je poslanec Berks namenoma prezrl svoje slovenske tovariše ter si poiskal podpisov pri drugih poslancih. Gosp. dr. Brumen obsoja odločno to postopanje, a meni, da so tukaj pred vsem v Celju poklicani, da se oglašijo.

Sklepi zborovalcev.

Ko se je še govorilo o zapostavljanju slovenskih učiteljev in o nekih dogodkih v Studencih, sprejele so se naslednje resolucije:

I. Dne 15. marca 1903 v Mariboru zbrani zborovalci na občnem zboru »Slovenskega društva« izjavljajo zaupanje navzočima državnima poslancema z naročilom, naj delujeta na to, da se zastopniki slovenskega naroda in vseh Jugoslovancev postavijo v odločno opozicijo proti sedanji vladi, da se poslužujejo sami in v zvezi z drugimi slovanskimi poslanci po možnosti vseh opozicijskih sredstev; osobito pa želijo, da se ob vsaki priliki najodločneje pojasnujejo krivice, ki se nam gode od uprave in pravosodja ter posebej še krivice štajerske deželne vlade.

II. Pri občnem zboru »Slov. društva« dne 15. marca 1903 v Mariboru zbrani Slovenci pričakujejo, da bode slavna vlada takoj začela z vsemi potrebnimi pripravami za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani in da čimprej ustanovi ta za razvoj jugoslovanskih narodov in Avstriji nujno potrebni učni zavod. Od slovenskih poslancev pa pričakujemo, da bodo vlado pri vsaki priložnosti opozarjali na nujno potrebo tega zavoda in da se vedno potezajo z vsemi močmi za ustanovitev tega vseučilišča.

III. Danes zbrani zborovalci izrečejo željo, da odbor »Slovenskega društva« skliče v kratkem shod zaupnikov iz Spodnje Štajerske v ta namen, da se ustvari enotna organizacija, politična in gospodarska organizacija vseh štajerskih Slovencev.

Pri volitvi je bil zopet predsednikom društva izbran g. dr. Ivan Glaser.

Državni zbor.

Dunaj, 17. marca 1903.

Prvo čitanje proračuna za leto 1903.

Namesto, da bi se bil proračun za tekoče leto dognal v letu 1902, kakor to storijo vse modro uravnane občine, se je začela obravnava o letošnjem državnem proračunu še le v torek 10. marca. Koliko tednov in mesecev pa bo preteklo, da se državni proračun za leto 1903 konečno reši, se danes še pač določiti ne da. Ministrski predsednik

dr. Körber je pač pri prvem čitanju izrekel željo, naj se razgovor o proračunu v proračunskem odseku okrajša, toda veliko vprašanje je, ali bodo vse stranke s tem tudi zadovoljne. H besedi se je za prvo čitanje oglasilo 50 govornikov, a k besedi jih je prišlo komaj le tretjina, izmed Slovencev edini dr. Ferjančič. Ta je vnovič dokazoval vse krivice, katere se godijo Slovincem pri raznih oblastnihah v jezikovnem obziru. V svojem govoru je rabil besedo helot, to je suženj, češ Slovenci smo nekaki sužnji Nemcev. Ministrski predsednik dr. Körber je spoznal za potrebno, da se je upri tej trditvi in naglašal, da pri imenovanju raznih višjih uradnikov, ki med nami poslujejo, se vlada vedno ozira na lastnosti prošnjikov.

Primorski Slovani.

Zadnjič smo poročali, da sta poslanca Spinčič iz Istre in Biankini iz Dalmacije umaknila svoj nujni predlog le samo na zagotovilo dr. Körberja, da njima bo on oskrbel pri prvem čitanju državnega proračuna priložnost, da prideta k besedi. Nemške stranke so Körberja tudi vbogale in besedo sta dobila tudi Spinčič in Biankini. Spinčič je dokazoval, da obstoji res tajna pogodba med Avstrijo in Laško, vsled katere se je zavezala avstrijska vlada Slovence in Hrvate v Primorju zatirati, nasprotno pa pospeševati Lahe. Ker je Körber tajil obstanek takšne pogodbe, je dokazoval Spinčič, da je res temu tako ter navajal razne vzglede. Kar zadeva n. pr. število prebivalstva v Istri se krči število Slovanov, a ono Italijanov vedno narašča. Leta 1851 so n. pr. v Istri našli 333.000 Hrvatov in Slovencev in samo 185.000 Italijanov. 40 let pozneje pri štetju l. 1890 pa so našli 346.000 Slovanov in 294.000 Lahov. Po uradnih izkazih so se torej v 40 letih Slovani pomnožili samo za 13.000 duš, Lahi pa za 109.000. Pri zadnjem štetju l. 1900 je število obeh narodov že enako. Črez kakšnih 100 let že ne bodo našli v Istri nobenega Slovana več. Veliko število različnih interpelacij je našteval Spinčič, katere so se vložile v državnem zboru, in v katerih se je dokazovalo kakšna krivica se godi vsled vladnega postopanja Slovincem in Hrvatom v Istri. V tej deželi je 17.000 slovanskih otrok, ki nimajo nobene šole, za 10 italijanskih otrok se že postavi posebna šola. Slovenci v Trstu zahtevajo že 20 let za svoje otroke slovensko ljudsko šolo zastoj. Tri četrtinke je kmečkega prebivalstva v Istri, a ne dovoli se mu nobena poljedelska šola. Vlada pač skrbi za italijanske in nemške šole v Primorju, nikakor pa ne za slovenske.

Tako so ustanovili Nemci v Skednju pri Trstu nemško zasebno šolo, in cesarski namestnik v Trstu ji je takoj obljubil državno podporo. Kaj pa dobijo Slovenci in Hrvati? Da smejo stati pred vratmi kot berači in k večjemu pobirati drobtine, ki tujcem padajo z mize. Dalmatinski poslanec Biankini je navedel raznih dogodkov, ki utrujejo prepričanje, da res zgoraj omenjena tajna pogodba med Avstrijo in Laško obstoji. Vse povsod nadvladujejo Vlasi. Sramota in žalost morata domoljuba trgati srce, ko vidi da od Stvarnika bogato obdarovana Dalmacija prosi drobtin iz tujih rok. Tega Hrvati niso zaslužili, oni Hrvati, ki so na morju in na suhem tolikokrat prelivali svojo junasko kri za državo, v kateri hočejo ostati in uživati vse pravice, katere zavživajo drugi narodi. Hrvati in Slovenci tudi ne potrebujejo naukov od vlade, kako naj ljubijo svojo domovino in vladarsko hišo, ker te čednosti so dokazali stokrat v krvavih bojih. Take opomine in nauke naj vlada pošilja na druge naslove.

Slovanska zveza.

Ta klub je imel pretečeni teden sejo, v kateri so se razmeram primerno spremenila društvena pravila. Namen kluba obstoji v svobodnem razvoju države in njenih narodov na krščansko demokratičnem temelju. Politične pravice ljudstva naj se razširijo na podlagi splošne volilne pravice. Naj se uvedejo potrebne spremembe na korist kmečkemu, obrtnemu in delavskemu stanu. Vsakemu narodu se ima zagotoviti enakopravnost.

Velika skrb dr. Pommerja.

Dr. Pommer je vložil interpelacijo zastran kmetijske zadruge na Rečici. Skrbi ga namreč, da po njegovih opazkah ta zadruga ravna nepostavno in prodaja blago tudi neudom. Vprašal je torej vlado, kaj hoče storiti, da se kaj takega ne bo več zgodilo? Prihodnjič bo najbrž vložil ta, za Slovence preskrbni mož, vprašanje do vlade: kaj namerava vlada storiti, da ne bodo spodnještajerski Nemci več prodajali svoje robe Slovincem?

Koroški Nemci

se jezijo, ker je ministrstvo dalo dovoljenje katoliškimi Nemcem na Koroškem, da so si smeli osnovati lastno trgovino s knjigami v Celovcu in si celo napraviti knjigotržno podružnico v Wolfsbergu. Dobernik in Dersehatta napadata naravnost ministrstvo za notranje zadeve, ker je to pravico dalo celovškemu škofu, čeravno so oporekali: mestni urad v Celovcu, trgovinska zbornica za Koroško in deželni predsednik v Celovcu. Dobernik se boji za obstanek liberalnih knjigarn

dekana dobro poznali, ali niso bili oni takšen mož, ki se niso ne jezili, ne kregali, se niso prepirali, ampak so potrpežljivo molčali.

Nato je pridigar naslikal življenje pokojnikovo blizu tako, kakor smo je podali v predstoječih člankih.

Pri tem je pa pokazal iz življenja pokojnikovega, da je on znal tudi hud biti, kadar je njegov poklic to od njega tirjal, a on si je bil prilastil ono posebno lastnost, o kateri sv. Frančišek Saleski tako lepo piše, da je znal grenke besede opomina poviti v sladkor ljubezni, da mu nihče ni mogel zameriti rezkih besed. Opisal je še pokojnikovo radodarnost in usmiljenje do ubožcev, ki mu bode izprosilo pri Bogu usmiljeno sodbo.

Konečno se je pa v imenu pokojnika zahvalil preč. duhovščini za tako obilno vdeležbo, posebno pa še mnogočast. gosp. Ant. Hajšek, čast. kanoniku in dekanu iz Sloven. Bistrice, ki bodo sedaj za pokoj. dekana peli mrtvaško sv. mašo in jih potem spremili do groba. Posebno zahvalo je pa tudi izrazil vsem njegovim bivšim gg. kapelanom, zlasti zadnjim, ki so imeli z bolnim gospodom dekanom toliko usmiljenja in potrpljenja.

Zahvalil se je velecenjenim gospodom zastopnikom raznih p. n. oblastev, uradov in društev, ki so v tolikem številu prišli k pogrebu.

Zahvalil se je tudi gg. učiteljem in vo-

diteljem raznih šol, s katerimi je pokojni gospod dekan živel vedno v lepi slogi in edinosti.

Zahvalil je slednjič vse poštene župljane, ki so pokojnega dekana ljubili kot svojega očeta, spoštovali kot svojega modrega voditelja k časni in večni sreči.

»Naj ga ne bo med nami, je sklenil, kateremu bi se pokojni gospod dekan ne zahvalili danes skozi moja usta.« Priporočivši jih njihovi molitvi, je sklenil svoj govor s srčnim vzdihljajem, da se vidimo nad zvezdami, tam, kjer je krotkim prostor odbran za vse vekov veke.

Nato so pristopili že imenovani gospod kanonik Hajšek k altarju, da so ob asistenci čast. g. župnika Matije Karba, ljutomerskega rojaka in čast. g. Janeza Kunce, župnika od sosednjega Sv. Jurija na Ščavnici, služili slovesno mrtvaško sv. mašo. Pevci so vmes izbrano lepo peli latinske pesmi. Bog jim povrni stoterno! Konečno se je še sredi cerkve, pred mrtvaškim odrom, zapela pretresljiva »Libera«.

Sprevod od cerkve do groba.

Po sveti maši se je sestavil velikanski sprevod na pokopališče, ki leži skoro pol ure od trga oddaljeno. Ker bi cerkveni ključarji in župani kot nosci bili komaj zmagali tako težo, se je prav ukusno priredil mrtva-

ški voz, katerega so štirje čili konji vlekli. Pred vozom je stopala dolga vrsta duhovnikov, pred njimi pevci, pred temi veteranci svetinjski s svojo dobro izvežbano godbo, pred njo požarne brambe. Za krsto si videl p. n. predstojnike cesarskih in avtonomnih oblastnih in uradov — potem mnogo tržanov in drugih odličnjakov. Za temi pa so šle zopet druge, praznično opravljene požarne brambe. Župljani so deloma pred, deloma za požarnimi brambami molili za dušni mir in pokoj svojega srčno omilovanega rajnega gospoda župnika in dekana. Izmed peterih šol so se sprevoda vdeležili skupno le učenci Franc Jožefove deške in dekliske šole, a človek bi bil mislil, da so se bili zbrali učenci vsega dekanata — toliko jih je bilo. Sploh se stari Ljutomeržani ne vedo spomniti, da bi bili kedaj toliko ljudi videli v trgu zbranih. Vkljub toliki guječi se ni prigodila najmanjša nevolja ali nesreča.

Ko je žalostni sprevod dospel do vhoda na pokopališče, so zopet cerkveni ključarji in župani ljutomerske župnije vzdignili tehtno krsto na svoje rame ter so jo prenesli h grobu, v katerega so spustili pozemeljske ostanke moža, ki je prerano opašal, prehitro zatisnil svoje oči, moža, ki nikdar ni iskal hvale pri ljudeh, a se tudi njihove graje ni strašil. Hodil je svojo pot, katero je spoznal

in pa, ker se bo vsled katoliške knjigarne po deželi širil strašni klerikalizem. Vidi se, kako se bojijo liberalci za svoje gospodarstvo.

Nujni predlog poslanca g. Žičkarja.

Polja prebivalcev tržke občine Planina so bila tekom več let upostošena po različnih uimih: l. 1893. po toči, od mraza l. 1894., zopet od toče v juniju in avgustu l. 1896. l. 1896. se je utrgal oblak, l. 1900 je pobila toča. Občina je dobila samo enkrat državno podporo in sicer l. 1901 se je razdelilo žito. Pa vse te nime so malenkostne v primeri z nesrečo l. 1902. V spomladi l. 1902 je uničil hud mraz vse sadje; mokrotno in mrzlo vreme po leti l. 1902 je zabranilo rast spomladne setve, posebno koroze. Kar je še pa ostalo, pokončal je zgodnji jesenski mraz v septembru. Na ta način žuga prebivalstvu lakota. Ljudstvo je upalo, da bo v jeseni s pičlo žetvijo vendar le izhajalo. Toda iz zrnja ni bilo nič moke, ampak večinoma otrobi. Še le zdaj so sklenili, da prosijo po meni od države pomoči.

K temu je bilo prebivalstvo tudi prisiljeno iz naslednjih vzrokov: cena žita, posebno koroze, glavnega živeža ondotnega prebivalstva, je močno poskočila ter še zmeraj raste. Ljudstvo nima nobenega zasluzka; posestniki, ki so že tako zelo zadolženi, bi se morali še bolj zadolžiti, da bi zamorali preživeti svoje družine. Vsled teh okolnosti se izseljujejo mladi dela zmožni prebivalci obeh spolov, ter iščejo zasluzka v mestih, v tovarnah in rudokopih; samo starejše osebe in otroci ostanejo doma. V zadnjem desetletju se je zatoraj prebivalstvo tržke občine Planina za trinajst oseb zmanjšalo. V posebni prošnji, katero je odposlala tržka občina 11. marca 1903 pod št. 201 na c. kr. notranje ministrstvo je imenoma navedeno 29 posebno težko prizadetih posestnikov. Uradno določena škoda znaša l. 1902 9200 K, dolgovi je 30.400 K. K odpomoči je potrebno najmanj 4600 K.

Na podlagi tega stavijo podpisani sledeči predlog: Visoka zbornica naj sklene: C. kr. vlada se pozivlje takoj potrebno ukreniti, da se odpomore od slabe letine prizadetim posestnikom tržke občine Planina, ter se uteši s kolikor mogoče nujno zdatno odpomogo iz državnih dohodkov velika beda prebivalstva. V formalnem oziru se predlaga, da se ta predlog v smislu § 42 poslovnega reda brez prvega branja takoj izroči odboru za uime, ki naj o istem obravnava ter predlaga. — Dunaj, 18. marca 1903.

Žičkar in 22 tovarišev.

Dopisi.

Radenci pri Kapeli. Ker upam, da pride kmalu ljuba pomlad, obesil bom svojo puto s plehom in drotom na klin ter se lotil nekega prijetnejšega dela. Vem, da me debelo gledate, gospod urednik, ko vam kvasim o neki puti, plehu in drotu! Toda, povem vam kar naravnost, da sem po zimi hodil po vaseh od hiše do hiše ter sem skrbnim gospodinjam krpal stare ponve in vezal piskre. No, sicer to ni najbolj imenitno rokodelstvo, vendar za tobak in za pijačo zaslužil sem le kak groš. Tudi vam, gospod urednik, hočem naznaniti, kako se mi je pri tem kšeftu godilo, in sicer danes, kaj sem doživel v Radencih. Ker sem prišel od gornjega kraja, od Kapele namreč, vprašam koj pri prvi hiši v Radencih za delo. To je pri Koučkinem Ludviki. Gospodinja mi takoj prinese staro ponvo, da jo zakrpam in dva piskra, da jih zvežem. S tem sem hitro gotov, dobim plačo in grem. V veži srečam gospodarja; (gospodar ni vedno doma ampak je pri slatini za

za pravo in se od nje ni dal za nič odvrniti.

Slovstveno delovanje.

Na polju našega domačega slovstva je pokojni gospod dakan Skuhala začel delovati že na gimnaziji, potem pa nadaljeval v bogoslovju; pa dolgo ni prišlo njegovo delovanje na luč.

Knjigo, katero je naša slavna družba sv. Mohorja izdala šele l. 1889 pod naslovom: »Življenje našega Gospoda Jezusa Kristusa«, je bil že l. 1871. spisal kot kapelan v Žalcu. V Konjicah je izdal Životopis rajn. nadžupnika Jožefa Rozman. Pisal je pa takrat prav marljivo drobne zgodbe za »Vrtec« in podlistke za »Slovenca«. Za politiko se ni nikoli hudo zavzemal, čeravno je vse njene pojave skrbno zasledoval in je za časa volitev znal svoj vpliv izdatno porabiti.

Za zlato mašo pokoj. frančiškana o. Celestina Fošnerja je bil napisal v »Slovenca« daljši podlistek, ki je pozneje izišel v posebni knjžici pod naslovom: »Mladega Gasperja življenje in trpljenje.« Ljubljana 1884.

Mnogo je pisal za »Slov. Gospodarja«,

«hacara») v roki je prinesel prav ponosno »Štajerca« in mi ga, tebi nič meni nič, podrži pod nos. Jaz prav hudo pogledam in grem v svoji jezi naravnost po cesti in prek potoka k Jarošovim. Bes te plentaj, tukaj sem pa naletel! Imeli so namreč kolino. Za delo tukaj ni bilo nič, pač pa nekaj za pod zob. Ker sem se menda gospodinji vsmilil, dala še mi je eno proseno kolino za na pot. Pa glej ga spaka! Nevede zavila jo je v »Šterca«, katerega sem videl tam precejšnji kup. Jaz sem pa večkrat slišal, da je »Šterc« giften, za to pa haló, mahnem kolino s »Štajercem« vred prek čez plot v Šelatnjakovo zajzo, jaz pa jo prasnem prek čez tisto ozko bervo k Mireki, k tistemu namreč, ki zna po zimi črevlje krpiti, po leti pa hodi z onim Fekonjem zidat. Dobim tri piskre vezat, dva velika in enega pintnega. Delam pridno, kakor navadno. Ko sem gotov, še le tedaj se nekoliko ogledam po hiši in glej: Pri mizi na polici je kar cel sklad ptujskega mrčesa. Zdaj mi je pa dosti, mislim si, ter grem kar naravnost prek čez progo k Matjašiči, in v jezi zapijem te krajcarje, katere sem danes zaslužil. Pa sreča bila mi je mila! Krčmarica vesela, da pridem, prinese mi takoj dve veliki ponvi, da jih zakrpam. Zakrpam jih dobro, zato pa dobim kupico prav dobrega in še pet krajcarjev povrh. Ravno mislim iti, ko stopi pismonoša v hišo; prinesel je namreč »Štajerca«. Skoro bi okamenel od začudenja! Toda zmamim se ter grem doli na pošto po neke male reči. Pa mislite, da sem dobil kaj? Nič. Pač pa sem izvedel, da so ravno tisti dan gospod Posch študirali, kako bi jim bilo mogoče, občinski odbor pripraviti do tega, da bi zamenjal sedanji slovenski občinski pečat z novim, namreč z nemškim. Pa pri tem imeli so smolo. Mmogrede stopim k Rozlagu, spijem za četrt, malo pokregam gostilničarko, zakaj ima ptujsko mulo v svoji hiši, plačam in grem. Ker še imam čas, si mislim, stopim še k staremu prijatelju Puklavčevemu Ludviki, ki ima prek Mure mlin, da se kaj pogovoriva. Pa kako se začudim, ko ga najdem sedečega za mizo in brati — ptujsko krapavico. Vsi dobri duhovi, vzkliknem na glas, kaj takega pa ne pojmmim. Jaši vas čuk vse vkup! Hitro tresnem puto čez pleča in jo maham dol v Rihtarovec, pogledat, če je že občinska kapela izgotovljena. Strašno rad bi bil navzoč, ko jo bodo blagoslovili, sem pač neznansko radoveden na take reči. Pri tej priložnosti bom tudi pogledal, če še ima mesar Kajdič nemški napis na svoji hiši. Vam bom gospod urednik že poročal. Do tedaj pa srečno!

Kapelski piskrovez.

Iz Hungerpajsarskega blizu Šmarja.

Pri nas je bila tako huda zima, da mi je tinta zmrznila, zato vam tako dolgo nisem mogel pisati. A zdaj, ko je tudi v moj kotič prišla topleja sapica in se je led na črnilu

posebno za njegovo »Cerkveno prilogo« pod znamko I. S.—a., ali pa pod pisateljskim imenom: I. S. Gombárov. Ker je njegovemu dedu bilo ime Marka, je to ime rad prideval svojim junakom. Otrokom pa je rad pripovedoval o drotarju Marku.

Kratko pred svojim odhodom iz Maribora je, naprošen, še urno poslovenil Knechtove »Zgodbe sv. pisma«, ki so potem že stirikrat izišle pri Herderju v Freiburgu. Mnogo se je trudil tudi pri »Sloven. Prijatelju«, za katerega je bil več Rozmanovih pridig uredil, še več pa jih je priredil za natis iz zpuščine svojega pokojnega prednika, Franca Cvetko, nekdanjega župnika ljutomerskega. Leta 1879 v »Sl. Pr.« priobčene pridige so večinoma Cvetkove, a l. 1881. skoraj same Rozmanove. Kar jih je pokojnemu monsignoru Andreju Einspieler preostalo, te je priobčil »Duhovni Pastir« v Ljubljani.

Bil je jako uren delavec, neizbirčen, zato je pa druge pisatelje tudi vedno prav milo sodil.

Naj počiva v miru!

stalil, porabim prvo priložnost, da vam opišem svoja potovanja od minule jeseni do danes. — Neko lepo jutro zberem najpotrebnišo prtljago, zapojem pesmico: »Popotnik pridem čez goro«, in letim čez Mišjo luknjo in Majland na cesto med Podčetrnikom in Sv. Petrom pod Sv. gorami, ker je tam vedno dosti plena za hungerpajsarskega pajka. Kmalu potem, ko sem si na vrbi malo spočil, prideta Micek in Picek iz podčetrškega sejma. Micek gnal je kravico na vrvi proti domu, katere ni mogel prodati, ker je bila na eno uho gluha in na obe očesi slepa vsled ljubeznivosti svoje hude gospodinje. Če krave ne prodaš, rekla je možu, mi ne smeš v hišo! Kaj toraj storiti? Na mostnici se je solnčila korundiča, katero sem ravno hotel pobrati, ko Micek in Picek prideta do istega mesta. Veš kaj Picek, reče Micek, s kravo ne smem domov, tvoja je, če sneš to korundičo. Zakaj ne, vrh žganja se bode prilegla, odgovori Picek. Pol je povžije, a več ne more. Ko vidi, da se tovariš začne kesati, ker je kravo tako po ceni prodal, mu reče: Micek, če sneš drugo polovico, bode krava zopet tvoja. Prav vesel ustreže temu predlogu, in bil je zopet »status quo«. A zdaj se spogledata in eden izmed njiju reče: prijatelj, zakaj sva li midva zdaj korundičo jedla? Enaka vprašanja slišal sem že dostikrat, namreč: zakaj imam li jaz ptujsko korundičo pri hiši, ali: zakaj je bila ta spaka tako dolgo moja svetovalka? In moram veselega srca pripoznati, da moje potovanje po sveti in zatiranje korundič ni bilo brez vspeha. Ljudje radi poslušajo moj glas in me v mojem prizadevanju podpirajo. Upam toraj, da tudi te besede ne bodo bob v steno!

Pretečeno jesen je bilo, ne daleč od tod. Kje, tega ne povem, ker vem, da se zamerim, ko bi rekel n. pr. v Podčetrniku, v Lembergu ali kje drugje, če tudi je resnica. Slovenski trg je, to je gotovo in vendar imajo tam gasilno društvo z nemškim komandom. Rehc švenkaj, lojtro k steni anegaj, zdaj bomo pa abprocali itd. sem slišal, a kaj še le videl, ko sem med vajo po naključju prišel v ta kraj. Brizgalnica se jim je zaprla in na zadnje še je goniti niso mogli. Ko potem pritisne še hrust Angetov Jož, odpre se brizgalnica, strašen pok nastane, po zraku pa lete, ož čuda — korundiče, ki so se bile nastanile v brizgalnico in vse luknje zaprle. Nekaj jih je obviselo na moji mreži, ki so mi dobro došle, druge so se pa vsipale na nosove čudečih se gasilcev. Tableau! Otečeni nosovi, tekanje na vse strani, na pozorišču pa nastopi porogljiva mladina in radovedne stari-kave babce. »Hajl« pri pivu, večer pa je bil žalosten! Nesrečna živalca, da se le sramota za teboj pomika, toraj le proč z njo! Nekateri gasilci, ki imajo vrle slovenske žene, brali so namreč svoje korundiče v hrambi gasilnega orodja, ter jih potem hranjevali v brizgalnici in jih po nesreči tam pozabili. — Nič ni tako skrito, da bi ne bilo enkrat očit!

V Pristavi se nisem mogel staviti, ker je smrdelo preveč po gnilih jajcih, akoravno bi si tam prav lahko nabasal dosti korundičev. Sv. Petra na medvedovem selu si prihranim za drugokrat, ker je tam dosti dela. Nič manj korundičev ni pri Sv. Petru pod Sv. gorami in tudi k Sv. Petru v Savinjski dolini me želijo. Tu so me sicer imenovali šmarsko lakoto, a to jim bom še že vrnil. A to je vendar čudno, da se v teh krajih ravna le po slabi lastnosti Sv. Petra. On namreč je bil nezvest svojemu Gospodu, a št. Peterčani so — nekateri seveda, ne vsi — nezvesti svojemu narodu in zvesti korundiči! — Zdaj pa malo bliže Šmarja! Moj amicus, doktor filologije in knifologije je pred nekaj časom pisal v nekem listu blizu tako-le: že se svita, in že slišim bučeče gromenje, in blisk trga temne oblake klerikalizma. In to je bilo res. Bučeče gromenje je povzročil on sam, ker je korpolski brusni kamen malo prehitro gonil. Za oblake je imel moje mreže, in zdelo se mu je, da se bliska,